

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

SUVESTINĖ ATASKAITA

DĖL KALĖJIMŲ DEPARTAMENTO PRIE TEISINGUMO MINISTERIJOS 2001 METŲ FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS IR ASIGNAVIMŲ NAUDOJIMO PROGRAMOMS VYKDYTI VERTINIMO REZULTATŲ

TVIRTINU:

Finansinio audito 3-ojo departamento
direktorius

Vytautas Budriūnas

2002 m. liepos 16 d. Nr.1030-4

Vilnius

I. BENDROJI DALIS

Vykdamas valstybės kontrolieriaus 2002-03-01 įsakymu Nr. V-33 patvirtintą Valstybės kontrolės 2002 metų pirmojo pusmečio valstybinio finansinio audito programą, bei siekiant įvertinti asignavimų valdytojo Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos 2001 metų finansinės atskaitomybės sudarymo teisingumą ir veiklą vykdant valstybės biudžeto finansuojamas programas, buvo atlikti auditai Kalėjimų departamente prie Teisingumo ministerijos (toliau – Departamentas) ir jam pavaldžiose biudžetinėse įstaigose: Vilniaus 2-ojoje griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje (toliau – Vilniaus 2-oji GR PDK), Panevėžio bendrojo režimo pataisos darbų kolonijoje (toliau – Panevėžio BR PDK), Pravieniškių gydymo-pataisos darbų kolonijoje (toliau Pravieniškių GPDK), Pravieniškių bendrojo režimo pataisos darbų kolonijoje (toliau-Pravieniškių BR PDK), Alytaus griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje (toliau-Alytaus GR PDK), Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos mokymo centre (toliau–Mokymo centras).

Vertintos programos: 1.2 Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas, 2.3 Personalo profesinis tobulinimas ir 2.5 Kardomojo kalinimo ir kriminalinių bausmių vykdymo organizavimas.

Programų vertinimą atliko Finansinio audito 3 –asis, 8-asis ir 10-asis departamentai. Atliktų vertinimų pagrindų priimtas 1 sprendimas, surašyti 3 raštai ir 3 išvados.

Priimtų sprendimų pagrindu Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktorius Jonas Blaževičius įpareigotas patraukti materialinę atsakomybėn Panevėžio bendrojo režimo pataisos darbų kolonijos direktorių K.Slančiauską dėl žalos įstaigai, atsiradusios pavogus ir sudeginus tarnybinį lengvąjį automobilį, atlyginimo. Tikrinimo metų Kalėjimų departamentas 2002-

04-17 raštu Nr.03-572 pranešė, kad žalos išieškojimas bus sprendžiamas nustačius nusikaltimą padariusius asmenis.

Vertinimo rezultatai šioje ataskaitoje išdėstomi taip kaip juos įvertino ir pateikė vertinimus atlikę valstybės kontrolės Finansinio audito departamentų pareigūnai.

II .BENDRA ASIGNAVIMŲ VALDYTOJO 2001 METAIS VYKDYTŲ PROGRAMŲ APŽVALGA

Pavestom funkcijom įgyvendinti Departamentas 2001 metams parengė valstybės biudžeto lėšomis finansuojamas 5 veiklos programas:

1. Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas (1.2.)
2. Nuteistųjų užimtumas ir profesinis bei bendrasis lavinimas (2.2.)
3. Personalo profesinis tobulinimas (2.3.)
4. Kardomojo kalinimo ir kriminalinių bausmių vykdymo organizavimas (2.5.)
5. Pensinis aprūpinimas (2.6.)

Programų tikslus įgyvendina Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2001-08-06 nutarimu Nr.969 “Dėl 2001 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo” (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-22 nutarimo Nr.1591 redakcija) 2001 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimus paskirstė pagal tvirtinamas programas.

Kalėjimų departamentui penkių programų vykdymui patvirtinta iš viso 90464 tūkst.Lt paprastųjų išlaidų, iš jų 48930 tūkst.Lt darbo užmokesčiui. Be to, Lietuvos Respublikos Vyriausybė atskirais nutarimais iš privatizavimo fondo lėšų Departamentui skyrė iš viso 6110 tūkst.Lt, iš jų 5163 tūkst.Lt pastatų rekonstrukcijai ir 947 tūkst.Lt ilgalaikio turto įsigijimui.

Departamentas 2001 metais programų vykdymui gavo asignavimų iš viso 88347,4 tūkst. Lt arba 97,7 proc. palyginus su patvirtintais sąmatoje, tai yra Finansų ministerija 2001 metais neskyrė 2116,6 tūkst.Lt. Panaudojo 88347,4 tūkst. Lt arba 100 proc. palyginus su gautais asignavimais. Nustatyta, kad kasinių išlaidų padaryta 2116,6 tūkst.Lt mažiau palyginus su patvirtinta sąmata dėl nepilnai gauto finansavimo. Faktinių išlaidų padaryta 621,3 tūkst.Lt daugiau palyginus su patvirtinta sąmata ir 2737,9 tūkst.Lt daugiau negu gauta asignavimų, dėl padidėjusio 2050 nuteistųjų skaičiaus. Dėl nurodytos priežasties 2001 metų sąmatoje 1.1.3 str. “Kitos išlaidos darbams, prekėms ir paslaugoms” faktinės išlaidos sudarė 30198,1 tūkst.Lt ir viršijo kasinės išlaidas 2835,1 tūkst.Lt. Susidarė kreditorinis įsiskolinimas. Nustatyta, kad į faktines išlaidas nurašytos neapmokėtos sąskaitos už mitybą, medikamentus, šildymą, elektros energiją ir kt.

Departamentas, vykdamas programas, biudžetinius asignavimus panaudojo neviršijant patvirtintų sąmatoje.

Nustatyta, kad 2001 metais Departamente ir jam pavaldžiose įstaigose buvo neužimta 510 etatų, iš jų 304 pareigūnų ir 45 valstybės tarnautojų. Valstybės biudžeto asignavimai skirti šių neužimtų etatų darbo užmokesčiui, panaudoti kitų darbuotojų darbo užmokesčio apmokėjimui. Tai yra darbuotojų personaliniams priedams bei pašalpoms.

Išvada:

1. Departamentas, vykdydamas 2001 metais patvirtintas programas, biudžeto lėšas panaudojo neviršijant sąmatoje programoms patvirtintų asignavimų.

2. Dėl neužimtų pareigūnų etatų Departamentui pavaldžios įstaigos negali efektyviai vykdyti pagrindinės programos "Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas".

III Programų, vykdytų 2001 metais, vertinimo rezultatai.

1. Programa- Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas

Programa sudaryta vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio planavimo metodika patvirtinta Finansų ministro ir valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro 2000-05-03 įsakymu Nr.112/50.

Šios programos asignavimo valdytojo nustatytas tikslas – užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką.

Programos 1.2 "Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas" – tai pagrindinė įkalinimo įstaigų vykdoma programa, kurios svarbiausias uždavinys yra sudaryti nuteistiesiems sąlygas laisvės atėmimo bausmei atlikti ir užtikrinti efektyvią įstaigų veiklą. Šios programos lėšos sudaro 93,3 proc. nuo visų Departamentui skirtų asignavimų.

Minėtos programos biudžeto lėšos skiriamos nuteistųjų materialiniam aprūpinimui, apmokėjimui už komunalines buitines paslaugas, socialiniams-kultūriniais poreikiams tenkinti bei personalo išlaikymui. Programos vertinimo kriterijus - išlaidų suma vienam nuteistajam.

Asignavimų valdytojas programos vykdymui nustatė programos tikslus, konkrečius uždavinius, parengė uždavinių įgyvendinimo priemones bei nustatė uždavinių vertinimo kriterijus.

Pagrindiniai šios programos nustatyti tikslai – užtikrinti laisvės atėmimu ir kitų teismo paskirtų kriminalinių bausmių (išskyrus baudą) vykdymą, nuteistųjų rengimą integracijai į visuomenę, jiems atlikus bausmę. Nustatyti programos vykdymo uždaviniai - sudaryti sąlygas skirtoms bausmėms atlikti ir užtikrinti efektyvią įkalinimo įstaigų veiklą. Numatytos uždavinių įgyvendinimo priemonės – darbuotojų darbo apmokėjimas, nuteistųjų ir administracijos darbuotojų materialinis aprūpinimas ir socialinių garantijų užtikrinimas. Nustatytas uždavinių programos vertinimo kriterijus – išlaidų suma vienam nuteistajam. Pagal vieną vertinimo kriterijų – išlaidų sumą vienam nuteistajam, nėra galimybės pilnai įvertinti programos efektyvumą. Šis kriterijus yra susietas tik su nuteistųjų išlaikymo išlaidomis, kuris neapibūdina programos vykdymo efektyvumą.

Šios programos vykdymui steigėjas nepatvirtino įkalinimo įstaigose 2001 m veiklos planus – programas, kuriuose būtų numatyti konkretūs uždaviniai, uždavinių įgyvendinimo priemonės. Įkalinimo įstaigos nebuvo susipažinusios su strateginių veiklos planu 2001 metams, kuriame pateiktas “Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas” programos aprašymas, šios programos tikslai, uždaviniai ir priemonės. Įkalinimo įstaigos savo veikloje vadovavosi Lietuvos Respublikos teisingumo ministro patvirtintais nuostatais, kuriuose nurodyti uždaviniai ir funkcijos. Įkalinimo įstaigose taikomas ir naudojamas vertinimo kriterijus - Išlaidų suma vienam nuteistajam, tačiau Įstaigose veiklos analizė pagal šį rodiklį neatliekama.

Programos vykdymo vertinimas atliktas remiantis Vilniaus 2-osios ir Alytaus griežtojo režimo pataisos darbų kolonijų, Panevėžio ir Pravieniškių bendrojo režimo pataisos darbų kolonijų bei Pravieniškių gydymo – pataisos darbų kolonijos tikrinimų pagrindų.

Programa yra tęstinė ir tęsiama šiais metais.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2001-08-06 nutarimu Nr.969 “Dėl 2001 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo” (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-22 nutarimo Nr.1591 redakcija) 2001 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimus paskirstė pagal tvirtinamas programas. Programos vykdymui “Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimo” patvirtinta asignavimų iš viso 84407 tūkst.Lt paprastųjų išlaidų, iš jų 45891 tūkst.Lt darbo užmokesčiui. Nepaprastųjų išlaidų skirta nebuvo. Iš viso programos vykdymui įkalinimo įstaigos, vykdančios šią programą, iš Valstybės išdo departamento gavo 83172,9 tūkst.Lt asignavimų tai yra 98,5 palyginus su patvirtinta išlaidų sąmata ir tiek pat panaudojo.

Tikrinimais pastebėti įstaigų veiklos trūkumai ir atskiri neefektyvaus lėšų bei resursų naudojimo atvejai.

Departamento direktorius J.Blaževičius nesivadovavo Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 str. numatytais biudžetinių asignavimų valdymo reikalavimais ir neužtikrino Departamentui pavaldžių įstaigų biudžetinių asignavimų valdymo ir naudojimo bei nesiėmė reikiamų priemonių, kad pavaldžių įstaigų vadovai disponuojamose sąskaitose esančius biudžetinius asignavimus naudotų pagal sąmatą.

Nustatyta, kad 2001 metais, vykdant programą 1.2 “Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas” (funkcija 3.3.1) Vilniaus 2-ojoje griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje 11,0 tūkst.Lt viršytos sąmatoje patvirtintos išlaidos darbo užmokesčiui. Vilniaus 2-oji GR PDK nesilaikant Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000-12-29 įsakymu Nr.352 patvirtintų valstybės ir savivaldybių biudžeto pajamų ir išlaidų klasifikacijos etatinių darbuotojų Darbo užmokesčio (1.01.1) straipsnyje kasinėse išlaidose apskaitė darbo užmokesčių 16,9 tūkst. Lt neetatinių darbuotojų, kurie atliko įvairius darbus pagal vienkartinę darbo sutartį. Šių darbuotojų darbo užmokestis turėjo būti parodytas atitinkamo pobūdžio išlaidų straipsniuose.

Tikrinimais nustatyta, kad asignavimai panaudoti programoje nustatytiems tikslams, tačiau naudojant gautus asignavimus padaryti teisės aktų pažeidimai. Atliekant tikrintų įkalinimo įstaigų vertinimą, nustatyta, kad įstaigos 2001 metais nustatytus programų tikslus, uždavinius ir priemones įvykdė. Strateginiame veiklos plane numatyti programos, kurios vykdė įkalinimo įstaigos, atitinka uždavinius ir funkcijas, kurie numatyti Kalėjimų departamento direktoriaus patvirtintuose nuostatuose.

Nustatyta, kad 2001 metais Departamentui pavaldžiose įstaigose buvo neužimta 488 etatai (be nuteistųjų), iš jų 285 pareigūnų ir 42 valstybės tarnautojų. Tikrintose įstaigose rasta daug neužimtų etatų (be nuteistųjų) – Vilniaus 2-ojoje griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje – 51 etatas, iš jų 43 pareigūnų, Alytaus griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje – 27 etatai, iš jų 16 pareigūnų, Pravieniškių gydymo ir pataisos darbų kolonijoje – 15 etatų, iš jų 10 pareigūnų, Pravieniškių bendrojo režimo pataisos darbų kolonijoje – 25 etatai, iš jų 17 pareigūnų.

Valstybės biudžeto asignavimai skirti šių neužimtų etatų darbo užmokesčiui, panaudoti kitų darbuotojų darbo užmokesčio apmokėjimui. Tai yra darbuotojų personaliniams priedams bei pašalpoms.

Tikrinimu nustatyti netaupaus darbo užmokesčio lėšų naudojimo atvejai, Panevėžio bendrojo režimo pataisos darbų kolonijoje 2001 metais (sausio-rugsėjo mėnesiais iš darbo užmokesčio fondo ekonomijos buvo išmokėti priedai už aukštą kvalifikaciją 154,8 tūkst.Lt. Panevėžio bendrojo režimo pataisos darbų kolonijos direktorius nustatė priedus darbuotojams, kurie nėra viešojo administravimo statistiniai karjeros valstybės tarnautojai, be konkrečios užduoties bei papildomų darbų pavidimo, nurodydamas vieną ir tą pačią priežastį – aukštą kvalifikaciją.

Alytaus griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje neužimta 27 etatai (be nuteistųjų). Įstaigos vadovybė neanalizavo darbuotojų darbo krūvio, neieškojo sprendimo būdų laisviems etatams užimti nors darbo užmokesčio fondas buvo pakankamas. Iš darbo užmokesčio fondo ekonomijos išmokėjo 312 tūkst.Lt priedus už aukštą kvalifikaciją, skubius bei papildomus darbus. Kokiu principu įstaigos direktorius nustatė darbuotojams minėtus priedus, nustatyti negalima, kadangi įstaigoje nėra patvirtintos priedų už aukštą kvalifikaciją, skubius bei papildomus darbus skyrimo tvarkos.

Įvykdžius Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-29 nutarimą Nr.813 “Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių Vilniaus 1-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos ir Vilniaus 2-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos reorganizavimo”, Vilniaus 2-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijai iš Vilniaus 1-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos buvo perduota 121,2 tūkst. Lt nepanaudotų biudžeto asignavimų.

Pažeidžiant Biudžetinių įstaigų įstatymo 8 str. bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr.543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų

sudarymo ir vykdymo tvarkos 17 punkto reikalavimus, Vilniaus 2-oji griežtojo režimo pataisos darbų kolonija 121,2 tūkst. Lt biudžeto lėšų panaudojo neturėdama pagal išlaidų straipsnius patikslintos ir Kalėjimo departamento patvirtintos sąmatos.

Kalėjimų departamentas įkalinimo įstaigoms parengė valstybės biudžeto lėšomis išlaikomų valdymo ir aptarnaujančio personalo etatų normatyvus, tačiau nesuderino su Finansų ministerija. Kalėjimų departamentas 2001 metais neparengė pavaldžioms įstaigoms ir nepatvirtino materialinių vertybių, atsargų, mitybos ir medikamentų finansinius normatyvus, kaip tai nurodyta Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 str.

Nustatyta, kad Pravieniškių bendrojo režimo pataisos darbų kolonija nesivadovaujant Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr.70 "Dėl biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos patvirtinimo" patvirtintos biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 58 p. nuoroda, materialinės vertybės nuteistųjų rankdarbių nebuvo pajamuojamos ir neištraukė į apskaitą pagal faktinę pagaminimo vertę.

Vadovaujantis tuo metu galiojusio 1992-06-18 Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos pagrindų įstatymo Nr.I-2654 14 str., Alytaus GR PDK neapskaitė buhalterinėje apskaitoje iš valstybės panaudos būdu gauto 14,9098 ha žemės sklypo vertine išraiška ir to pasekoje 1366286,37 Lt žemės sklypo vertė neatvaizduota 2002-01-01 metinėje finansinėje atskaitomybėje, balanso užbalansinėje sąskaitoje. Tikrinimo metu iš valstybės panaudos būdu gautas žemės sklypas apskaitytas buhalterinėje apskaitoje.

Nustatyta, kad 2001 metais įvykdžius Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-29 nutarimą Nr.813 "Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių Vilniaus 1-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos ir Vilniaus 2-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos reorganizavimo" Vilniaus 2-ajai griežtojo režimo pataisos darbų kolonijai iš Vilniaus 1-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos buvo perduotos nuteistųjų apsaugos ir priežiūros funkcijos, kurių iki 2001-10-01 Vilniaus 2-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos pareigūnai nevykdė, nes nebuvo nuteistųjų. Šie pareigūnai (prižiūrėtojai) vykdė Kolonijos gyvenamojo korpuso remonto darbus, kurie vykdomi ir dabar.

Tikrintose įkalinimo įstaigose vidaus kontrolę vykdė Departamento vidaus auditoriai. Departamento vidaus audito tarnyba Kalėjimų departamento vadovybei teikia objektyvią informaciją apie Departamentui pavaldžių įstaigų veiklą, galimą riziką bei vidaus kontrolės sistemos būklę.

Tačiau Audito tarnyba 2001 m. nevertino Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų finansinės atskaitomybės ir visų vykdomų programų. Nustatyta, kad vidaus auditas už 2001 metus buvo atliktas tik atskirais klausimais. Alytaus GR PDK, Pravieniškių BR PDK ir Pravieniškių GPDK vidaus auditas už 2001 metus atliktas nebuvo.

Išvados: 1. Programa Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio planavimo metodika patvirtinta Finansų ministro ir valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro 2000-05-03 įsakymu Nr.112/50, tačiau Departamentas pavaldžioms įstaigoms 2001 metais nenustatė programinių uždavinių.

Programos vykdymui nustatyti programos tikslai, programos uždaviniai, nustatytos priemonės programos uždaviniams įgyvendinti ir programos tikslams pasiekti, tačiau šios programos vykdymui steigėjas nepatvirtino įkalinimo įstaigų veiklos 2001 m. planus – programas, kuriuose numatyti konkretūs uždaviniai, uždavinių įgyvendinimo priemonės. Įkalinimo įstaigos nebuvo supažindintos su strateginių veiklos planu 2001 metams, kuriame pateiktas “Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas” programos aprašymas, šios programos tikslais, uždaviniais ir priemonėmis. Įkalinimo įstaigose taikomas ir naudojamas vertinimo kriterijus - Išlaidų suma vienam nuteistajam, tačiau Įstaigose veiklos analizė pagal šį rodiklį neatliekama. Pagal vieną vertinimo kriterijų – išlaidų sumą vienam nuteistajam, nėra galimybės pilnai įvertinti programos efektyvumą. Šis kriterijus yra susietas tik su nuteistųjų išlaikymo išlaidomis, kuris neapibūdina programos įvykdymo efektyvumą.

2. Kalėjimų departamentas, vykdydamas 2001 metais patvirtintą programą, biudžeto lėšas panaudojo neviršijant sąmatoje programai patvirtintų asignavimų. Gauti asignavimai panaudoti nustatytiems tikslams. Naudojant asignavimus Įkalinimo įstaigos pažeidė Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 str. bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr.543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarkos 17 punkto reikalavimus, biudžeto lėšas naudojo neturėdami pagal išlaidų straipsnius patikslintos ir Kalėjimo departamento patvirtintos sąmatos.

3. Dėl neužimtų pareigūnų etatų Departamentui pavaldžios įstaigos negalėjo efektyviai vykdyti pagrindinės programos “Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas”.

4. Dalis pareigūnų nevykdančių savo tiesioginių funkcijų, nuteistųjų apsaugos ir priežiūros, sąlygoja neefektyvų pagrindinės programos “Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas”vykdymą.

5. Departamento vadovybei buvo teikiama audito tarnybos informacija apie nustatytus Departamente ir jam pavaldžiuose įstaigose veiklos bei galiojančių teisės aktų pažeidimus naudojant biudžeto lėšas, tačiau audito tarnyba 2001 m. nevertino Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų finansinės atskaitomybės ir visų vykdomų programų.

2. Programa - Personalo profesinis tobulinimas

Programa sudaryta vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio planavimo metodika patvirtinta Finansų ministro ir valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro 2000-05-03 įsakymu Nr.112/50.

Asignavimų valdytojo tikslas – pasiekti, kad įkalinimo įstaigose dirbtų kvalifikuoti specialistai, gerai išmanantys įstatymus, reglamentuojančius jų veiklą ir žinantys nuteistųjų teises. Kalėjimų departamento prie teisingumo ministerijos Mokymo centro (toliau - Mokymo centras), kuris vykdo šią programą, nustatytas pagrindinis tikslas – apmokyti personalą teikti būtiną socialinę pagalbą įkalintiems asmenims, taikyti bausmių vykdymo sistemą reglamentuojančius įstatymus, atitinkančius Europos Sąjungos kriterijus dėl elgesio su įkalintais asmenimis taisyklių. Kalėjimų departamento mokymo centras organizuoja pareigūnų įvadinį mokymą, kvalifikacijos tobulinimą ir perkvalifikavimą. Pagrindinis uždavinys – užtikrinti naujai priimtų darbuotojų pirminį profesinį parengimą. Pagrindinės priemonės programos uždaviniams įgyvendinti ir programos tikslams pasiekti nustatytos –Mokymo centro išlaikymas. Programos įvykdymo vertinimo kriterijus – Pirminio parengimo, kvalifikacijos tobulinimo bei perkvalifikavimo kursų klausytojų skaičius. 2001 metams buvo numatytas klausytojų skaičius – 200, iš jų 150 – pirminio parengimo klausytojų. Faktinis klausytojų skaičius 2001 metais sudarė 177 arba 88,5 proc. numatytų klausytojų skaičiaus. Mokymo centro suformuluoti 2001 m. programos uždaviniai gali būti išreikšti konkrečiais dydžiais, kad būtų galima juos patikrinti ir įvertinti. Būtent, veiklos programoje nenumatytas vieno klausytojo išlaikymo išlaidų vertinimas. Mokymo centras 2001 m. nustatė kiekybinius-statistinius programos uždavinių įvertinimo kriterijus, pavyzdžiui organizuoti dėstytojų susirinkimus, organizuoti klausytojų kultūrinės ekskursijas ir kt., kurie neleidžia vertinti sąnaudų ir darbo krūvio.

Programa yra tęstinė ir tęsiama šiais metais.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2001-08-06 nutarimu Nr.969 “Dėl 2001 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo” (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-22 nutarimo Nr.1591 redakcija) programos vykdymui patvirtinta asignavimų iš viso 920 tūkst.Lt paprastųjų išlaidų, iš jų 550 tūkst.Lt darbo užmokesčiui. Gavo asignavimų 920 tūkst.Lt ir panaudojo 100 proc. palyginus su gautais asignavimais.

Atliekant Mokymo centro veiklos vertinimą, nustatyta, kad Mokymo centras 2001 metais nustatytus programos tikslus uždavinius ir priemones įvykdė.

Mokymo centras gautus asignavimus panaudojo programoje nustatytiems tikslams, tačiau naudojant gautus asignavimus padaryti teisės aktų pažeidimai.

Kalėjimų departamento direktoriaus patvirtintas Mokymo centro pareigūnų ir kitų valstybės tarnautojų pareigybių pavadinimai ir 35 etatai. Etatų sąrašuose buvo numatyta, kad į dėstytojų pareigas turi būti priimami pareigūnai tik statutiniais pagrindais, tačiau buvo priimami dėstytojai darbo sutarties pagrindu. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro patvirtintuose Mokymo centro nuostatuose nustatyta, kad iki 30 proc. dėstytojų etatų leidžiama užimti valandininkams - Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų ir kitų mokymo institucijų darbuotojams. Dėstytojų (valandininkų) priėmimo į darbą tvarka nepatvirtinta.

Mokymo centro išlaidų sąmatoje dėstytojų valandininkų darbo užmokesčio išlaidos neplanuojamos dėl to, kad etatų sąrašė šios pareigybės nenumatytos. Nustatyta, kad išlaidų sąmatoje dėstytojų valandininkų darbo užmokesčio išlaidos neplanuojamos dėl to, kad etatų sąrašė šios pareigybės nenumatytos. Apmokant dėstytojams (valandininkams) už darbą, taikomi mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų ir pedagogų darbo apmokėjimo koeficientai.

Nustatyta, kad Mokymo centras 2001 metais sudarė sutartis su įvairiomis įstaigomis dėl prekių ir paslaugų įsigijimo. Šiose sutartyse buvo numatytos sankcijos už sutartyje numatytų įsipareigojimų nevykdymą. Mokymo centras atskirais atvejais sankcijų už sutartyse numatytų įsipareigojimų nevykdymą netaikė. Sutartyse numatytų įsipareigojimų nevykdymas sąlygoja, kad Mokymo centre neužtikrintos kai kurios vidaus kontrolės procedūros.

Išvada:

1. Programa Personalo profesinis tobulinimas parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio planavimo metodika patvirtinta Finansų ministro ir valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro 2000-05-03 įsakymu Nr.112/50. Programos vykdymui nustatyti programos tikslai, programos uždaviniai, nustatytos priemonės programos uždaviniams įgyvendinti ir programos tikslams pasiekti.

2. Gauti asignavimai panaudoti nustatytiems tikslams.

3. Sutartyse numatytų įsipareigojimų nevykdymas sąlygoja, kad Mokymo centre neužtikrintos kai kurios vidaus kontrolės procedūros.

3. Programa - Kardomojo kalnimo ir kriminalinių bausmių vykdymo organizavimas

Programa sudaryta vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio planavimo metodika patvirtinta Finansų ministro ir valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro 2000-05-03 įsakymu Nr.112/50, tačiau pavaldžioms įstaigoms 2001 metais nenustatė programinių užduočių.

Asignavimų valdytojo tikslas – įgyvendinti Vyriausybės politiką ir kitas Departamentui pavestas funkcijas. Pagrindinis programos tikslas – užtikrinti efektyvią įkalinimo įstaigų veiklą. Programos uždaviniai: planuoti, organizuoti ir kontroliuoti įkalinimo įstaigų tarnybinę bei gamybinę-ūkinę veiklą, darbuotojų darbo apmokėjimas, normalių darbo sąlygų sudarymas, materialinis aprūpinimas ir socialinių garantijų darbuotojams užtikrinimas. Minėtos programos vertinimo kriterijai: parengtų teisės aktų skaičius, išnagrinėtų nuteistųjų ir kitų piliečių skundų, prašymų, pasiūlymų skaičius, praktinės pagalbos suteikimas pavaldžioms įstaigoms bei valstybės įmonėms, įdiegiant teisės aktus, Kalėjimų departamentui pavaldžiose įstaigose, atliktų planinių, kompleksinių patikrinimų, vidaus audito skaičius. Šie kriterijai yra susieti tik su kiekvieni teisės aktų skaičiaus parinkimu, kiekvieni nuteistųjų ir kitų piliečių skundų, prašymų, pasiūlymų skaičiumi ir

atliktų planinių, kompleksinių patikrinimų bei vidaus audito skaičiumi, kurie neleidžia vertinti sąnaudų ir darbo krūvio.

Programa yra tęstinė ir tęsiama šiais metais. Šios programos lėšos skirtos Departamento išlaikymui.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2001-08-06 nutarimu Nr.969 “Dėl 2001 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų paskirstymo pagal tvirtinamas programas patvirtinimo” (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-22 nutarimo Nr.1591 redakcija) programos vykdymui patvirtinta asignavimų iš viso 3974 tūkst.Lt paprastųjų išlaidų, iš jų 2497 tūkst.Lt darbo užmokesčiui. Gavo asignavimų 3964,2 tūkst.Lt arba 99,7 proc. palyginus su patvirtinta sąmata, panaudojo 3964,2 tūkst.Lt arba 100 proc. palyginus su gautais asignavimais.

Departamentas gautus asignavimus panaudojo programoje nustatytiems tikslams, tačiau naudojant gautus asignavimus padaryti teisės aktų pažeidimai. Be to, tikrinimo metu Departamente nustatyta nepakankamai efektyvaus lėšų naudojimo.

Departamentas nesivadovaujant Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymo 7 straipsnio, 2001 metais iš biudžeto lėšų apmokėjo 1436,0 Lt departamento darbuotojams už mėnesinius bilietus (troleibusų ar autobusų).

Įvykdžius Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-06-29 nutarimą Nr.813 “Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių Vilniaus 1-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos ir Vilniaus 2-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos reorganizavimo” Vilniaus 2-ajai griežtojo režimo pataisos darbų kolonijai iš Vilniaus 1-osios griežtojo režimo pataisos darbų kolonijos buvo perduota 121,2 tūkst. Lt nepanaudotų biudžeto asignavimų. Šias lėšas Vilniaus 2-oji griežtojo režimo pataisos darbų kolonija panaudojo neturėdama pagal išlaidų straipsnius patikslintos ir Kalėjimų departamento patvirtintos sąmatos. Departamento vadovybė nepatiksino šių lėšų sąmatos.

Išvados:

1. Programa Kardomojo kalinimo ir kriminalinių bausmių vykdymo organizavimas parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio planavimo metodika patvirtinta Finansų ministro ir valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro 2000-05-03 įsakymu Nr.112/50.

2. Programos vykdymui nustatyti programos tikslai, uždaviniai, nustatytos priemonės programos uždaviniams įgyvendinti ir programos tikslams pasiekti išreikšti tik su kiekiniais teisės aktų skaičiaus parinkimu, kiekiniais nuteistųjų ir kitų piliečių skundų, prašymų, pasiūlymų skaičiumi ir atliktų planinių, kompleksinių patikrinimų bei vidaus audito skaičiumi, kurie neleidžia vertinti sąnaudų ir darbo krūvio.

3. Departamentas skirtus asignavimus panaudojo programoje nustatytiems tikslams. Departamento 2001 metų veikla, vykdant Kardomojo kalinimo ir kriminalinių bausmių

vykdymo organizavimas programą, nepakankamai efektyvi, kadangi nustatyti teisės aktu pažeidimai naudojant biudžeto lėšas.

IV. Finansinės atskaitomybės teisingumo įvertinimas

Tikrinimu nustatyta nepakankama valstybės biudžeto išlaidų sąmatų įvykdymo 2001 m. metinės atskaitomybės sudarymo vidinė kontrolė.

Departamento direktorius nesivadovavo Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 str. numatytais biudžetinių asignavimų valdymo reikalavimais ir neužtikrino Departamentui pavaldžių įstaigų biudžetinių asignavimų valdymo ir naudojimo bei nesiėmė reikiamų priemonių, kad pavaldžių įstaigų vadovai disponuojamose sąskaitose esančius biudžetinius asignavimus naudotų pagal sąmatą.

Nustatyta, kad 2001 metais, vykdant programą 1.2 “Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas” (funkcija 3.3.1) Vilniaus 2-ojoje griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje 11,0 tūkst.Lt viršytos sąmatoje patvirtintos išlaidos darbo užmokesčiui. Vilniaus 2-oji GR PDK nesilaikant Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000-12-29 įsakymu Nr.352 patvirtintų valstybės ir savivaldybių biudžeto pajamų ir išlaidų klasifikacijos etatinių darbuotojų Darbo užmokesčio (1.01.1) straipsnyje kasinėse išlaidose apskaitė 16,9 tūkst. Lt darbo užmokesčių neetatinių darbuotojų, kurie atliko įvairius darbus pagal vienkartinę darbo sutartį. Šių darbuotojų darbo užmokestis turėjo būti parodytas atitinkamo pobūdžio išlaidų straipsniuose.

Biudžeto lėšų debitorinis įsiskolinimas 2002-01-01, palyginus su 2001-01-01, padidėjo 194,5 tūkst. Susipažinus su pavaldžių įstaigų finansinėmis atskaitomybėmis nustatyta, kad daugelyje atvejų debitorinis įsiskolinimas susidarė dėl vykdytų avansinių mokėjimų už prekes ir paslaugas.

Lietuvos Respublikos 2001 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo (2000-12-19 Nr.IX-89) 10.1 str. pavesta valstybės biudžeto asignavimų valdytojams, savivaldybėms ir biudžetinių įstaigų vadovams sudarant 2001 metų išlaidų sąmatas numatyti reikiamus asignavimus 2001 m. sausio 1 d. esamiems įsiskolinimams už suteiktas paslaugas ir įsigytas prekes padengti.

Departamentas 2001 metais nenumatė reikiamų asignavimų kreditorinio įsiskolinimo padengimui. Tačiau 2001 metais didelį dėmesį skyrė kreditorinio įsiskolinimo, susidariusio iki 2002 m. sausio 1 d., likvidavimui. Departamentas analizavo pavaldžių įstaigų atskaitomybę ir ėmėsi priemonių kreditorinio įsiskolinimo sumažinimui. Minėtą kreditorinį įsiskolinimą sumažino 1772,4 tūkst. Lt. Kreditorinis įsiskolinimas susidarė todėl, kad 2001 metais Departamentas negavo 2116,6 tūkst. Lt asignavimų, palyginus su patvirtinta sąmata. Dėl šios priežasties 2002-01-01 kreditorinis įsiskolinimas už maisto produktus sudarė - 479,9 tūkst.Lt, šildymas – 565,2 tūkst. Lt, elektros energija – 309,4 tūkst. Lt, ilgalaikio materialinio turto remontas – 321,0 ir kt.

Išnagrinėjus 2001 metų finansinę atskaitomybę nustatyta, kad Departamentui pavaldžios įstaigos nesivadovavo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2002-01-11 raštu Nr. 03-09-0200307 “Dėl 2001 metų valstybės biudžeto išlaidų sąmatų įvykdymo metinės ir 2002 metų ketvirtinės suvestinės atskaitomybės sudarymo tvarkos pateikimo” nustatyta tvarka nepateikė etatų struktūros ir kontingento plano įvykdymo apyskaitos (Forma Nr.3-14) bei prie atskaitomybės (atskirais atvejais) nepateikė išsamaus paaiškinamojo rašto, kuriame turėjo būti paaiškintos debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo tendencijos, jo susidarymo priežastys, pateikta detali analizė, numatyti mažinimo būdai bei terminai.

Finansinė atskaitomybė, išskyrus anksčiau paminėtus atvejus, visais reikšmingais atvejais atspindi 2001 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę ir yra parengta remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nustatyta tvarka ir Lietuvos Respublikos buhalterinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais.

Išvada:

1. Departamento suvestinė finansinė atskaitomybė, išskyrus anksčiau paminėtus atvejus, visais reikšmingais atžvilgiais yra parengta pagal reikalavimus, keliamus finansinei atskaitomybei, ir atspindi 2001 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę, atitinka teisės aktus, reglamentuojančius finansinę apskaitą ir finansinės atskaitomybės sudarymą, taip pat taikomus bendruosius apskaitos principus, kurie atitinka Lietuvos Respublikos buhalterinę apskaitą reglamentuojančius norminius aktus.

V. Bendros išvados ir siūlymai dėl asignavimų valdytojo 2001 metų finansinės atskaitomybės teisingumo ir 2001 metų programų vykdymo vertinimas

Išvados

1. Departamento suvestinė finansinė atskaitomybė visais reikšmingais atžvilgiais yra parengta pagal reikalavimus, keliamus finansinei atskaitomybei, ir atspindi 2001 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę, atitinka teisės aktus, reglamentuojančius finansinę apskaitą ir finansinės atskaitomybės sudarymą, taip pat taikomus bendruosius apskaitos principus, kurie atitinka Lietuvos Respublikos buhalterinę apskaitą reglamentuojančius norminius aktus.

2. Įvertinus programų Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas, Personalo profesinis tobulinimas ir Kardomojo kalnimo ir kriminalinių bausmių vykdymo organizavimas įvykdymą galima teigti, kad programų nustatyti tikslai, uždaviniai, nustatytos priemonės programos uždaviniams įgyvendinti ir programos tikslams pasiekti įvykdyti. Įkalinimo įstaigose taikomas ir naudojamas vertinimo kriterijus - Išlaidų suma vienam nuteistajam, tačiau įstaigose veiklos analizė pagal šį rodiklį neatliekama. Pagal vieną vertinimo kriterijų – išlaidų sumą vienam nuteistajam, nėra galimybės pilnai įvertinti

programos efektyvumą. Šis kriterijus yra susietas tik su nuteistųjų išlaikymo išlaidomis, kuris neapibūdina programos vykdymo efektyvumą.

3. Programos Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas nustatyti netaupaus darbo užmokesčio lėšų naudojimo atvejai. Panevėžio bendrojo režimo pataisos darbų kolonijoje 2001 metais iš darbo užmokesčio fondo ekonomijos buvo išmokėti priedai už aukštą kvalifikaciją 154,8 tūkst.Lt. be konkrečios užduoties bei papildomų darbų pavedimo, nurodydamas vieną ir tą pačią priežastį – aukštą kvalifikaciją. Alytaus griežtojo režimo pataisos darbų kolonijoje per 2001 metus iš darbo užmokesčio fondo ekonomijos buvo išmokėti 312 tūkst.Lt priedai už aukštą kvalifikaciją, skubius bei papildomus darbus. Kokių principų įstaigos direktorius nustatė darbuotojams minėtus priedus, nustatyti negalima, kadangi įstaigoje nėra patvirtintos priedų už aukštą kvalifikaciją, skubius bei papildomus darbus skyrimo tvarkos.

4. Naudojant programų vykdymui gautus valstybės biudžeto asignavimus padaryta teisės aktų pažeidimų.

Siūlymai

1. Užtikrinti Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų laikymąsi ir teisingą ir taupų valstybės biudžeto lėšų naudojimą.

2. Rengiant programas nustatyti programos uždavinius, priemones programų uždaviniams įgyvendinti ir programos tikslams pasiekti taip, kad būtų galima įvertinti programos įvykdymo efektyvumą.

3. Įkalinimo įstaigoms parengti valstybės biudžeto lėšomis išlaikomų darbuotojų valdymo ir aptarnaujančio personalo etatų normatyvus ir suderinti su Finansų ministerija. Parengti ir patvirtinti pavaldžioms įstaigoms materialinių vertybių, atsargų, mitybos ir medikamentų finansinius normatyvus, kaip tai nurodyta Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 8 str.

4. Parengti ir patvirtinti nuteistųjų rankdarbių įvertinimo pinigine išraiška tvarką.

6. Užtikrinti efektyvią vidaus audito veiklą, siekiant išvengti Lietuvos Respublikos teisės aktų pažeidimų.

Finansinio audito 4-ojo departamento
vyresnioji kontrolierė

Liudmila Karalienė